

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Stanowisko

Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

w sprawie:

nałożenia na kierowników jednostek sektora finansów publicznych obowiązku zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej.

Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2127, dalej u.o.o.e.) zobowiązała kierowników jednostek sektora finansów publicznych w tym wójtów (burmistrzów i prezydentów miast) i dyrektorów instytucji kultury do zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej w zajmowanych budynkach lub częściach budynków oraz przez wykorzystywane urządzenia techniczne, instalacje i pojazdy w wymiarze:

- 1) od 1 grudnia do 31 grudnia 2022 r. – 10% średniorocznego zużycia energii elektrycznej w latach 2018-2019;
- 2) od dnia 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. – 10 % zużycia energii elektrycznej w 2022r.

Drastyczne podwyżki cen za energię elektryczną w bieżącym i przyszłym roku wprowadziły konieczność podjęcia przez JST działań mających na celu ograniczenie ilości zużycia energii elektrycznej. Podkreślenia wymaga fakt, że koszty energii stanowią bieżące wydatki Gmin. Stąd znaczna część samorządów od lat prowadzi politykę niskoemisyjną i sukcesywnie wprowadza rozwiązania ograniczające zużycie energii. Obecna sytuacja spotęgowała i zintensyfikowała działania w tym zakresie. Wprowadzono szereg ograniczeń w zakresie korzystania z urządzeń elektronicznych, drastycznie ograniczono poziom ogrzewania w Urzędach i innych obiektach gminnych. Ponadto, coraz częściej JST podejmują decyzje o czasowym wyłączeniu oświetlenia drogowego, co niewątpliwie przyczynia się do pogorszenia poczucia bezpieczeństwa osób i pojazdów poruszających się w porze nocnej po drogach.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska wyjaśnia, że obowiązek oszczędności energii elektrycznej o 10 proc. dotyczy wyłącznie obiektów zapewniających obsługę samorządów. Sama ustawa nie zawiera delegacji dla MKiŚ do wydania jakiegokolwiek aktu wykonawczego w tym zakresie. Z wykładni językowej art. 37 ust 1,3 omawianej ustawy, wynika, że kierownicy wybranych, wskazanych w ustawie, jednostek sektora finansów publicznych podejmują działania w celu realizacji obowiązkowego celu zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej w zajmowanych budynkach lub częściach budynków oraz przez wykorzystywane urządzenia techniczne, instalacje i pojazdy, w danym okresie w wymiarze 10%. Zatem z treści samej Ustawy nie wynika, aby obowiązek podejmowania działań w celu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, dotyczył wyłącznie budynków urzędów. Zwrócić należy uwagę, że JST mają bardzo szeroki zakres realizowanych zadań i dla ich realizacji eksploatują wiele obiektów użyteczności publicznej wykorzystujących energię elektryczną, a samo wykorzystanie jej w Urzędzie jest w nieznacznym procencie. Brak jest prawnych podstaw, wbrew twierdzeniom Ministerstwa Klimatu i Środowiska, do uznania, że obowiązek zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej obejmuje wyłącznie siedziby organów gminy, a nie dotyczy innych budynków w jej zasobach, czy urządzeń technicznych, m.in.. szkół, przedszkoli, świetlic, hal sportowych, obiektów kultury, oświetlenia ulicznego. Samorząd terytorialny nie może opierać się na wytycznych czy komunikatach wydawanych przez MKiŚ. Zgodnie z treścią art. 7 Konstytucji RP, Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, a źródła prawa są jednoznacznie wskazane w art. 87 Konstytucji RP. To Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe, rozporządzenia oraz w węższym zakresie terytorialnym akty prawa miejscowego.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polski, opierając się na posiadanej wiedzy o możliwych działaniach podejmowanych przez swoich członków wskazuje, że uzyskanie celu oszczędności energii elektrycznej jest niemożliwe do osiągnięcia w grudniu 2022 r., a w szczególności, jeśli zgodnie z propozycją przez MKiŚ ograniczenia dotyczyć będą tylko budynków administracyjnych. Dotyczy to także instytucji kultury.

Cel do osiągnięcia w 2022 r., jaki nakłada cytowana na wstępie ustawa, to 10 % średniorocznego zużycia energii elektrycznej w latach 2018-2019. Niestety, przepisy ustawy nie definiują w stosunku do jakiej wartości cel ten należy osiągnąć. Natomiast przygotowany przez MKiŚ kalkulator do obliczania oszczędności energii elektrycznej przyjmuje, że osiągnięty cel należy odnieść do średniomiesięcznego zużycia energii elektrycznej w latach 2018-2019.

Naszym zdaniem, taki sposób liczenia oszczędności energii elektrycznej, powoduje, że rzeczywiste ograniczenie zużycia energii musi być znacznie wyższe. Algorytm ten pomija całkowicie fakt, że grudzień jest okresem, w którym zużycie energii elektrycznej jest największe i znacznie przekracza zapotrzebowanie energetyczne w innych miesiącach roku. Nawet jednak, gdyby przyjęć jedynie grudzień jako odniesienie w porównywanym okresie to i tak osiągnięcie wskazanego w ustawie wskaźnika nie jest możliwe. JST od lat realizują programy ograniczające zużycie energii, między innymi inwestując w instalacje fotowoltaiczne, instalacje energooszczędne i inteligentnego oświetlenia w budynkach. Zastosowanie tych rozwiązań spowodowało znaczny spadek zużycia energii elektrycznej, a wprowadzenie dodatkowego ustawowego zmniejszenia zużycia energii elektrycznej staje się dla nich bardzo dużym problemem. Potencjalne kolejne realne efekty oszczędnościowe są możliwe jedynie w przypadku dużych kapitałochłonnych inwestycji, nie do zrealizowania w ciągu analizowanego okresu.

Wprowadzane drastyczne rozwiązania ograniczające zużycie energii elektrycznej mogą skutkować brakiem zachowania właściwych standardów warunków pracy, spowodować składanie skarg przez pracowników do Państwowej Inspekcji Prac, czy też rezygnację z pracy. Niewłaściwe oświetlenie ciągów komunikacyjnych może doprowadzić do pogorszenia bezpieczeństwa, zagrażając życiu i zdrowiu użytkowników.

Wprowadzenie mechanizmów oszczędnościowych wiąże się także ze znacznym ograniczeniem działalności kulturalnej przez instytucje kultury. Udział mieszkańców w życiu kulturalnym gminy jest nie do przecenienia. Jest to niezbędny czynnik nie tylko tworzenia relacji społecznych czy prawidłowego rozwoju psychicznego każdego człowieka, a szczególnie dzieci i młodzieży, to także czynnik tworzący tożsamość narodową i obywatelską. W interesie społecznym i narodowym jest maksymalnie możliwe zachowanie tej aktywności, mimo niesprzyjających warunków.

Nasze zaniepokojenie budzi też fakt, że za nieosiągnięcie celu zmniejszenia energii elektrycznej na kierowników jednostek sektora finansów publicznych Prezes Urzędu Regulacji Energetyki może nałożyć karę pieniężną w wysokości do 20.000,00 zł. Jakakolwiek wysokość kary wymierzona kierownikowi jednostki sektora finansów publicznych stanowi dla niego naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Nakładanie nierealistycznych, niemożliwych do zrealizowania celów na osoby piastujące wskazane funkcje pod groźbą kary, jest nie tylko nietyczne i nie prowadzi w zasadzie do osiągnięcia zamierzonych celów, ale także narusza art. 2 Konstytucji RP, wprowadzając regulacje sprzeczne z zasadą demokratycznego państwa prawnego.

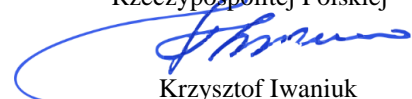
Uwzględniając powyższe, ZGWRP wnioskuje o zmianę sposobu wykazania osiągnięcia celu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej w grudniu 2022 r., oraz zmianę przepisów u.o.o.e. w ten sposób, aby dokonać zwolnienia kierowników jednostek sektora finansów publicznych z osiągnięcia celu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej w grudniu 2022 r. lub, w przypadku braku woli takiej inicjatywy legislacyjnej, ewentualnie poprzez odniesienie go do średniomiesięcznego zużycia energii elektrycznej w grudniu roku 2018 i 2019.

Naszym zdaniem, podwyżki cen energii w latach 2022 – 2023 są wystarczającą motywacją dla wszystkich do podejmowania wszelkich realnych i możliwych sposobów na ograniczenie zużycia energii elektrycznej w jednostkach samorządu terytorialnego.

Poznań, dnia 20 grudnia 2022 r.

Przewodniczący

Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

Krzysztof Iwaniuk